

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXIV, broj 40

9. listopada 2014.

cijena 200 Ft

Foto: Ákos Kollár

5. stranica

Josip Leko u Budimpešti

4. stranica

Miholjdanski susreti

6. stranica

Hrvatski dan u Kemlji

11. stranice

Komentar

Ne radimo za danas, nego za sutra

Još uvijek pod dojmom hodočašća i kulturnog susreta bačkih Hrvata i prekograničnih hrvatskih zajednica 6. rujna u Santovu, razmišljam o našoj prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Još i danas odzvanjaju mi riječi fra Lovre Gavrana, provincijala Franjevačke provincije Svetoga Križa Bosne Srebrene, koji uz ostalo reče u svojoj prigodnoj propovijedi:

«Možemo biti ponosni samo ako mi i danas jednako čuvamo svoju vjeru, svoju naciju i svoju kulturu čistom i nezagađenom natruhama nekršćanske i nekatoličke ideologije. Kad bismo mi danas izgubili tu vjeru i tu kulturu, onda bi bio uzaludan trud i žrtva naših predaka, koji su nam tu vjeru i kulturu čuvali, sačuvali i ostavili u baštinu. Oni bi radije umirali nego što bi se odrekli svoje vjere, svoje nacije, svoga jezika i svoje kulture.

Naši su stari bili uistinu svjesni, stoljećima su čuvali i svoju vjeru, i svoju pripadnost, i svoj jezik, i svoju kulturu. Ništa ih nije moglo pokolebati, čak ni izrazito nesklona povijesna, politička razdoblja, jer bili su odlučni i ustrajni. Borili su se i izborili za svoje. Nisu podlegli ni najžešćim nasrtajima odnarođiva-nja vlasti. Što je pritisak bio veći, njihov otpor bivao je jači. Središnja čestica njihove nacionalne i vjerske svijesti bila je obitelj, koja je pradjedovsku baštinu prenosila s naraštaja na naraštaj. I onda kada im državne i crkvene vlasti nimalo nisu bile sklone, a za svoja uvjerenja bivali su ponižavani, uhićivani, odvođeni u radne logore.

Demokratskim promjenama u Mađarskoj stvoreni su svi zakonski uvjeti za prava narodnosnih zajednica, o čemu naši preci u posljednjih stotinu i pedeset godina nisu mogli ni sanjati. Ipak, kao da nešto nedostaje, kao da smo zaboravili na one koji su za svoje davali i svoje živote. Stoga se postavlja pitanje: Jesmo li dovoljno svjesni žrtve naših predaka, njihove odlučnosti, ustrajnosti da i po cijenu života sačuvaju svoju samosvojnost?

Je li se u našim obiteljima na dostojan način čuvaju i njeguju jezik, vjera, kultura i nacionalna pripadnost? Koliko je naših obitelji u kojima se do danas govori materinskim jezikom, koliko ih je koje odlaze na hrvatske mise, koliko je roditelja koji upisuju svoju djecu na hrvatski jezik? Najprije je potrebno pokazati primjer, tek onda se može zahtijevati da naša djeca govore svojim materinskim jezikom, da odlaze na hrvatsku misu, da posjećuju hrvatske programe. Najlakše je reći da nešto nemamo, da nemamo vremena, da nas nitko ne poziva, da nam ovo ili ono nije osigurano. Međutim, kako se može zahtijevati bilo što ako mi sami ne pokazujemo primjer, ne naučimo svoju djecu na svoj materinski jezik, ako ih ne učimo molitvice, ako im ne pričamo priče na materinskom jeziku, ako ih od rođenja ne usmjeravamo na očuvanje samobitnosti. Narod bez poznavanja svoje prošlosti nema ni budućnosti, običavamo lijepo kazati. Ali što činimo da budući naraštaji saznaju za svoju, za našu prošlost? Ono što danas činimo, odredit će našu budućnost. Zato ne bismo smjeli raditi za danas, nego za sutra. Sve što činimo, radimo za one koji dolaze poslije nas.

Stipan Balatinac

Glasnikov tjedan

Poznavanje povijesti vlastitoga naroda put je k očuvanju nacionalnoga ponosa i nacionalne samobitnosti. Pa i u vremenima globalizacije i društvenih mreža, u svijetu novca i kapitala bez granice i Coca-Cole, pića svih stanovnika ovoga našega planeta. Dana 8. listopada Republika Hrvatska, naša matična domovina, proslavila je Dan neovisnosti. Jesmo li se toga sjetili i obradili temu na satu narodopisa?! Izvjesili zastavu na

samostalnost i suverenost ostalih republika bivše SFRJ, te da je spremna s onim republikama s kojima nije u oružanom sukobu uspostaviti, održavati i razvijati prijateljske, političke, gospodarske, kulturne i druge odnose.

U odluci stoji i to da je Hrvatska, kao suverena i samostalna država koja jamči i osigurava temeljna prava čovjeka i nacionalnih manjina, pripravna ulaziti u međudržavne i međuregionalne asocijacije s dru-

gim demokratskim državama, te da će nastaviti postupak utvrđivanja međusobnih prava i obveza u odnosu na ostale republike bivše SFRJ te na bivšu federaciju.

„Dan neovisnosti jedan je od najvažnijih dana u hrvatskoj povijesti. To je dan kada je Hrvatski sabor 1991., u dramatičnim okolnostima agresije, potvrdio povijesnu odluku o proglašenju neovisnosti

Poznavanje povijesti vlastitoga naroda put je k očuvanju nacionalnoga ponosa i nacionalne samobitnosti. Pa i u vremenima globalizacije i društvenih mreža, u svijetu novca i kapitala bez granice i Coca-Cole, pića svih stanovnika ovoga našega planeta. Dana 8. listopada Republika Hrvatska, naša matična domovina, proslavila je Dan neovisnosti. Jesmo li se toga sjetili i obradili temu na satu narodopisa?!

Republike Hrvatske. Ovo je dan kada trebamo zahvaliti svima koji su pridonijeli ostvarenju povijesnog cilja, neovisnosti i slobode naše Domovine. Posebno, hvala našim braniteljima. Mnogi od njih dali su svoj život za našu slobodu. Državna neovisnost je kamen temeljac naše slobode. Ona nam je otvorila mogućnost da izgrađujemo demokratsko i sigurno društvo, državu koja je prepoznata u Europi i svijetu kao prijatelj i saveznik“, stoji između ostalog u ovogodišnjoj čestitki predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića.

Navedeno je i to da Hrvatska, na temelju načela uzajamnosti, priznaje

Republike Hrvatske. Ovo je dan kada trebamo zahvaliti svima koji su pridonijeli ostvarenju povijesnog cilja, neovisnosti i slobode naše Domovine. Posebno, hvala našim braniteljima. Mnogi od njih dali su svoj život za našu slobodu. Državna neovisnost je kamen temeljac naše slobode. Ona nam je otvorila mogućnost da izgrađujemo demokratsko i sigurno društvo, državu koja je prepoznata u Europi i svijetu kao prijatelj i saveznik“, stoji između ostalog u ovogodišnjoj čestitki predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića.

Branka Pavić Blažetin

GLASOVANJE NA IZBORIMA ZA ZASTUPNIKE NARODNOSNIH SAMOUPRAVA

Osim općih pravila glasovanja, prilikom glasovanja na izborima za zastupnike narodnosnih samouprava treba primijeniti ovo:

U naseljima gdje je Nacionalno izborno povjerenstvo raspisalo izbore barem za jednu mjesnu narodnosnu samoupravu, svi birači koji su na biračkom popisu (oni u čijem su naselju raspisani izbori za narodnosne samouprave, a i oni koji su se registrirali na narodnosnome biračkom popisu, ali u njihovu naselju neće biti izbora za mjesnu narodnosnu samoupravu), svoje će glasove dati u posebnoj glasačkoj kabini na biralištima.

Odbor za brojenje glasova vodi popis posebno po narodnostima, odnosno popis birača koji su zatražili pokretnu urnu.

Birač određene narodnosti dobit će najmanje jedan, a najviše tri narodnosna biračka listića zelene boje:

1. birački listić za izbor mjesne narodnosne samouprave, u čijem će se naselju birati mjesna samouprava;

2. birački listić za izbor teritorijalne narodnosne samouprave u čijoj će se županiji birati teritorijalna samouprava;

3. birački listić za izbor državne narodnosne samouprave.

Biračima koji dobiju listić za mjesnu narodnosnu samoupravu Odbor za brojenje glasova dat će i bijelu omotnicu za glasovanje.

Birači koji će birati na listićima samo za teritorijalnu i državnu narodnosnu samoupravu Odbor će dati zelenu omotnicu sa sigurnosnim patentom na kojoj je naznačen naziv narodnosti. Odbor će privući pozornost na to da birač zatvori omotnicu.

U naseljima gdje Nacionalno izborno povjerenstvo ne raspisuje izbore ni za jednu mjesnu narodnosnu samoupravu, birači registrirani na popisu za narodnosne izbore predaju svoje glasove pred Izbornim povjerenstvom:

– U naselju gdje je naznačen samo jedan birački okrug Izorno povjerenstvo osim biračkih listića za izbor načelnika, mjesne samouprave i županijske skupštine (koji su bijeli) za birače s narodnosnoga biračkog popisa predaje birački listić za izbor državne, ako je raspisan i za područnu samoupravu (listići su zelene boje), te dvije zasebne omotnice: jednu bijelu za izbor mjesne samouprave i načelnika i jednu zelenu za narodnosne izbore (kod narodnos-

nih će Povjerenstvo naznačiti određenu narodnost).

Izorno povjerenstvo treba pripaziti da od pristiglih birača poistovjećuje (identificira) birače kojima treba dati i listiće za narodnosne izbore, dakle osim popisa za izbore mjesnih samouprava mora pratiti i popis registriranih za narodnosne izbore. Biračima trebaju posebno napomenuti da bijele listiće trebaju staviti u bijelu omotnicu, a zelene u zelenu omotnicu, a ovo zadnje i zatvoriti.

Na mjestima gdje je naznačeno više birališnih mjesta Izorno povjerenstvo na danu izbora od 6 do 19 sati na narodnosnim izborima djeluje kao Odbor za broje-

nje glasova. Prilikom obavljanja izbora – osim brojenja glasova – Mjesno izborno povjerenstvo obavlja sve poslove Odbora za brojenje glasova (zatvaranje urne uazočnosti prvog birača, provjera identiteta birača, vođenje popisa, osiguranje glasovanja, nošenje mobilnih urna itd.).

S obzirom da putem dobivanja novog prebivališta ili prijavom na drugu adresu još i pred izborima u petak mogu stići nova imena na popis mjesta narodnosni birača, voditelj Nacionalnog izbornog povjerenstva mora se pripremiti na to da Mjesno izborno povjerenstvo djeluje.

- hg -

BUDIMPEŠTA – Nacionalno izborno povjerenstvo izvijestilo je kako prilikom narodnosnih izbora glasački listići za izbore teritorijalne i državne samouprave koje birači ne stave u omotnicu, neće biti nevaljani (tj. bit će valjani). Naime, ako se kod jedne narodnosti ne održavaju izbori za mjesnu samoupravu, birač još može dati svoj glas za izbore za teritorijalnu i državnu samoupravu. U tome slučaju birač birački listić treba staviti u takvu omotnicu na kojoj je naznačena određena narodnost. Glasove će izborno povjerenstvo nakon završetka izbora staviti u tzv. prijevoznu omotnicu koju treba odnijeti teritorijalnom izbornom povjerenstvu, koje će izbrojiti glasove za teritorijalnu i državnu listu. Nacionalno izborno povjerenstvo smatralo je važnim objavu smjernice u svezi s tim jesu li glasovi ili listići valjani koji se ne stavljaju u omotnicu, ili ako se stavljaju u omotnicu, ali ne zatvaraju. Tijelo je jednoglasno prihvatilo smjernice prema kojima narodnosni birač birački listić za izbore za teritorijalnu i državnu samoupravu (koji predaje u takvom izbornom okrugu gdje se ne održava izbor za mjesnu narodnosnu samoupravu) povjerenstvo za brojenje glasova (ili povjerenstvo za provedbu izbora) stavlja u prijevoznu omotnicu bez obzira stavio li ga birač u omotnicu ili ne. Prema Nacionalnom izbornom povjerenstvu, Teritorijalno izborno povjerenstvo prigodom brojenja glasova takve listiće treba uzeti u obzir.

Prijam u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti

Pod pokroviteljstvom i uz nazočnost predsjednika Hrvatskog sabora, Josipa Leke, a uz potporu Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, veleposlanik Republike Hrvatske dr. sc. Gordan Grlić Radman priredio je 2. listopada svečani prijam povodom stupanja na dužnost generalne konzulice Republike Hrvatske u Pečuhu, mr. sc. Vesne Haluga i povodom izbora hrvatskog zastupnika u Mađarski parlament gospodina Miše Heppa. Prijemu su nazočili voditelji HDS-ovih ustanova, javni uglednici i predstavnici vlasti kako Hrvata, tako i Mađara.

Generalna konzulica Vesna Haluga sa suprugom, Josip Leko, predsjednik Hrvatskog sabora, hrvatski parlamentarni glasnogovornik Mišo Hepp, te domaćin, veleposlanik Gordan Grlić Radman sa suprugom

U svome obraćanju veleposlanik Grlić istaknuo je važnost susreta i komunikaciju, te izrazio počašćenost činom pokroviteljstva i nazočnosti predsjednika Hrvatskog sabora najvišeg tijela zakonodavne vlasti Republike Hrvatske Josipa Leke. Veleposlanik Grlić istaknuo je važnost postojanja Generalnog konzulata u Pečuhu čija opstojnost nije upitna, te dodao kako je Generalni konzulat u prvom redu poradi Hrvata i zajedno s Veleposlanstvom čini sve kako bi se unaprijedili odnosi dvaju prijateljskih naroda.

Grlić je kazao kako se generalna konzulica Haluga u proteklih mjesec dana afirmirala te kako je ona stručna i profesionalna osoba koja s punim povjerenjem obavlja svoj posao.

Pozdravljajući hrvatskoga glasnogovornika Mišu Heppa, Grlić je naglasio kako je Hepp izabran kao prvi hrvatski zastupnik u Mađarski parlament, što je za Hrvatsku zajednicu politički iznimno važan događaj te je zahvalio mađarskim vlastima da imamo predstavnika u Mađarskom Parlamentu. Dodao je kako će Republika Hrvatska zahvaliti mađarskoj politici i u drugoj fazi kada će Hrvati u Mađarskoj imati punopravnog zastupnika po primjeru Republike Hrvatske.

Pozdravljajući nazočne hrvatski glasnogovornik Mišo Hepp zahvalio je osobno i u ime hrvatske zajednice u Mađarskoj na susretu s predsjednikom Hrvatskog sabora Josipom Lekom, te rekao, ako ga pitaju je li smo zadovoljni što imamo glasnogovornika u Mađarskom parlamentu, uvijek kaže da nije (nismo) jer ako je manjinac zadovoljan, onda on ne postoji. Dodao je, ako ga pitaju vidi li nadu za punopravno zastupstvo, kaže kako je to moguće. Osvrnuo se na rad Narodnog odbora Mađarskog parlamenta koji je u protekla četiri mjeseca preko parlamenta proveo četiri promjene zakona. Dodao je kako uskoro prestaje obnašati dužnost predsjednika HDS-a te kako u svome poslu i mandatu parlamentarnoga hrvatskoga glasnogovornika zastupa sve Hrvate u Mađarskoj, od sjevera do juga.

Pošto je pozdravila nazočne, generalna konzulica Vesna Haluga kazala je kako je na dužnosti mjesec dana, zahvalila je Republici Hrvatskoj na ukazanom povjerenju. Dodala je kako će s radošću i ponosom obavljati sve pred nju postavljene zadaće. U proteklih mjesec dana osvjedočila se kako se mađarska vlada svestrano brine o hrvatskoj manjini, te iz svoga skromnoga iskustva misli kako bi to

moglo biti primjer za sve europske države, ali i šire. Konzulat neka bude naše mjesto okupljanja, druženja i novih veza, zaključila je Vesna Haluga.

Predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko, koji se prije godinu dana, također na Veleposlanstvu Republike Hrvatske, sreo s predstavnicima Hrvata u Mađarskoj, kazao je kako u sklopu susreta s predsjednikom Mađarskog parlamenta Lászlóom Kövérom uvijek ukazuje i na problematiku asimetričnosti zastupanja hrvatskih interesa u Mađarskoj.

Josip Leko posebno je pozdravio predstavnika hrvatske manjine u Mađarskom parlamentu, čestitajući Miši Heppu i generalnoj konzulici Vesni Haluga, ali čestitajući i Hrvatima u Mađarskoj koji su se izborili i za jedno i za drugo.

Leko je dodao kako ovo nisu geste, nego politički potezi koji imaju dublje političko značenje, te kako se trend dobrih odnosa Republike Hrvatske i Mađarske, mađarskog i hrvatskog naroda potvrđuje i kroz ova dva čina. Ukazao je na razliku institucije konzulata i generalnih konzulata. Ovi su potonji i potvrda hrvatske brige o Hrvatima u Mađarskoj kao što je i izbor Miše Heppa potvrda mađarske brige o Hrvatima u Mađarskoj. Kazao je kako u ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava nema reciprociteta, te dodao kako je Republika Hrvatska od prvog Ustava uvela visoke standarde zaštite narodnosnih prava. Mađarska nacionalna manjina u Republici Hrvatskoj ima zastupnika koji uživa zastupnički status kao svaki drugi zastupnik u Hrvatskom saboru, kazao je Leko.

Leko je dodao kako Republika Hrvatska stoji iza Hrvata u Mađarskoj, i kako se raduje kada mađarske kolege kazuju kako su Hrvati u Mađarskoj iznimno vrijedni i lojalni građani Mađarske. Na tome vam čestitam, reče Leko, te zaželio daljnje uspjehe u nadi novih susreta s predstavnicima mađarske i hrvatske države jer je komunikacija jedan od najvažnijih elemenata među ljudima.

Branka Pavić Blažetin

*Tamo gdje su moji korijeni
sto ljepota živi u meni
tamo nosim svaku pobjedu
svojoj zemlji, svome narodu*

Thompsonov pečuški koncert

Prvi koncert u Mađarskoj Marko Perković Thompson imao je 12. prosinca 2008. u Sambotelu. Nepunih šest godina prošlo je od tada... Marko Perković Thompson 3. listopada u pečuškoj Športskoj dvorani «Dezső Lauber» odradio je dvoipolsatni koncert za pamćenje svima onima koji su mu nazočili. Kao i uvijek, oni koji su bili, osjećali su se izvrsno s Thompsonom i njegovim sastavom. Bila je to promidžba novih pjesama s albuma *Ora et labora*, a uz najpoznatije Thompsonove pjesme sa svih njegovim albuma od početaka njegove karijere i Čavoglava do današnjih dana. Neposredno pred Thompsonov nastup, publiku je zabavljao martinački Ženski pjevački zbor «Korjeni» uz pratnju dvaju orkestara: martinačke «Podravine» i lukoviške «Drave».

Publika je bila izvrsna, veli za Medijski centar Croatica Marko Perković Thomp-

son kazujući kako je sretan što uspijeva na svojim koncertima okupiti tako brojnu publiku koja je prepoznala njegove pjesme i teme koje im mnogo znače. To su društvene i životne teme koje me okupiraju kao i vrijednosti koje promičem kroz moje pjesme. Sve to ljudi vrednuju i posjetom mojim koncertima, što smatram dobrim, kaže Thompson.

Pečuh je dio moje turneje i promocija albuma *Ora et labora*. Do kraja godine imam još šesnaest koncerata, a poslije ću u studiju slagati neke druge pjesme. Prekrasan je osjećaj bio danas susret s hrvat-

skom publikom u ovoj dvorani. Sve su pjesme dio moga života, većinom su autorske, radim s velikim brojem emocija i obrađujem teme koje me zaokupljaju i teško je izdvojiti ono što mi je najbliže srcu, ali prelijep je osjećaj kada trud i upornost i sve ono što unosim u svoje pje-

sme ljudi prepoznaju i vole, kaže za Medijski centar Croatica Marko Perković Thompson. Uglavnom, atmosfera je bila izvrsna, ja i dečki smo uživali, i na trenutak nisam znao da li sam u Pečuhu ili u Zadru, zaključuje Thompson.

Cijenim rad koji vi obavljate na polju hrvatskih

medija u Mađarskoj. Izvrsno je što imate tjednik, radio i online, što njeđujete hrvatske vrijednosti, to je smisao života svakoga čovjeka, čuvanje vrijednosti, njegovanje jezika i čuvanje tradicije, to je najveće bogatstvo koje čovjek ima, a vi to upravo činite svojim trudom i zalaganjem. Želim Vama i Vašim čitateljima, slušateljima svako dobro, poručio je Thompson.

Nosač zvuka *Ora et labora*, sedmi studijski album MPT, u samom je vrhu prodaje, jedna od najprodavanijih i najslušanijih albuma, koji je ugledao svjetlo dana 11. travnja 2013. godine. Pjesma s albuma *Samo je ljubav tajna dvaju svjetova* jedna je od najslušanijih pjesama. Marko Perković Thompson 15. siječnja 2014. godine proglašen je izvođačem godine, a spomenuta pjesma, koju je Thompson posvetio svojoj supruzi, proglašena je uspješnicom (hitom) godine, pa je Thompson dobio Porina. Producent je al-

buma Tiho Orlić. Pjevač kaže kako se tematski nije odmaknuo od prethodnih pjesama, te da opet pjeva o onome što ga najviše zaokuplja: političko, društveno i socijalno stanje u Hrvatskoj, te duhovne i povijesne teme koje ga beskrajno nadahnjuju. Thompson ističe kako je posebno ponosan na pjesmu *Bosna* kojom skreće pozornost na ono što se događa s hrvatskim narodom koji ondje živi.

Uz Thompsona na pozornici su bas i vokal Tiho Orlić, bubnjar Ivica Ike Bilić, klavijaturist Duje Ivić i gitarist Ivan Ivanković.

Pokazalo se još jednom kako su kulturni događaji, tako i Thompsonov koncert, u službi okupljanja hrvatske zajednice u Mađarskoj, kaže uime HDS-ova Ureda njegov voditelj Jozo Solga, jedan od organizatora koncerta, a pridružuje se njegovim riječima voditelj Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Jozo Hari.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

U Bregu šesti međunarodni Miholjdanski susreti

Santovkinje nagrađene za najljepši štand s tradicijskim rukotvorinama

U organizaciji Udruge građana «Brežanke», 28. rujna u vojvođanskom Bregu održana je 6. međunarodna manifestacija pod naslovom «Miholjdanski susreti». Kao i svake godine, susretu u Bregu odazvalo se umalo dvadeset udruga žena iz Somborske općine, ali i gostiju iz Hrvatske i Mađarske.

Prigodom otvorenja sudionike je u mjesnom domu kulture pozdravila predsjednica udruge, koja uz ostalo reče kako je njihova udruga osnovana da bi sačuvali od zaborava bogatstvo prošlosti, ručne radove, narodne nošnje i recepte iz majkinih kuhinja. Posebno je pozdravila sve udruge «koje svojim izlošcima pružaju užitek umjetničkih radova».

Nakon svečanog otvorenja sudionici su na svojim štandovima predstavili tradicijske rukotvorine, nošnje, tkanine, ali i druge domaće proizvode, među njima i kolače. U suorganizaciji Hrvatske samouprave, na manifestaciji su sudjelovale i Santovkinje Marija Daražac Blažev i Anica Prodan Stipanov. Odlukom stručnog ocjenjivačkog suda njihov štand s tradicijskim santovačkim šokačkim rukotvorinama, tkaninama, nošnjom i čipkama osvojio je prvu nagradu. «To je štand koji pripada današnjem danu, pripada ženama, a izložene su izvorne narodne rukotvorine», reče Željko Kolar, predsjednik ocjenjivačkog suda.

U okviru programa održan je i izbor najdekorativnijeg i najukusnijeg kolača, a priređena je i etno-modna revija koju je osmislila Marica Ivošev. Kao jedna od glavnih organizatorica i pokretača tradicionalnih Miholjdanskih susreta, ona nam uz ostalo reče kako je među glavnim ciljevima priredbe da to bude međunarodna izložba narodnoga stvaralaštva. Zbog toga međunarodna jer, kako reče, Breg se nalazi u samom kutu Srbije, a graniči s

Mađarskom i Hrvatskom. Prema tome i ove godine pozvali su udruge žena susjednih prekograničnih naselja, šokačkih Hrvata iz Santova u Mađarskoj te Mađara iz Batine u Hrvatskoj.

«Priredba je organizirana na multinacionalnoj i multikulturalnoj razini, zato da se žene sa sela predstave, da izađu iz svojih ekonomskih dvorišta, iz obitelji, da se upoznaju i druže, te da pokažu svoje umijeće», reče Marica Ivošev, te je dodala kako se svake godine trude unijeti nešto novo. Ove su godine tako obnovili modnu reviju koja je organizirana nakon registriranja udruge na prvim Miholjdanskim susretima. Uspješna etnorevija odjevnih predmeta pokazala je da se tradicija i sadašnjost vrlo dobro mogu uklopiti. Lani je upriličeno natjecanje za najbolju pitu, a ove godine za najukusniji i najdekorativniji kolač. Prvo mjesto pripalo je udruzi žena iz Stapara. Marica Ivošev, koja inače radi s kožom, bavi se krznarstvom, osmislila je etno-modnu reviju i kreacije koje su prikazale mlade Bereškinje. Među odjevnim predmetima bilo je i podosta njezinih radova od kože, rađenih najvećim dijelom tehnikom starog obrta, ručno, i vezom na koži.

Kako smo saznali, slični susreti održavaju se redovito i u drugim naseljima u Somborskoj općini, jer svaka udruga žena organizira barem jedanput ovakav susret. Uz

kukičanje (heklanje), tkanje i druge ručne radove, jednako tako predstavljaju i druge domaće proizvode poput domaćeg pekmeza, ili staroga bakina kolača i drugog. Vrlo je važno da se međusobno upoznaju, ali i da razmijene svoja iskustva. Članice UG «Brežanke» nedavno su gostovale u Santovu, a 15. listopada povodom Međunarodnog dana žene na selu sudjelovat će na susretu u Apatinu koji će se održati u organizaciji Pokrajine, a 11. će sudjelovati na Berbenim svečanostima u Batini.

Udruga žena «Brežanke» ima samo petnaest članova, još manje djelatnih, ali one koje su djelatne trude se da svoje aktivnosti popune različitim predstavljanjem svojih proizvoda, tradicijskih rukotvorina i običaja. Osim toga bave se i humanitarnim radom, pomažu nemoćnima i nejakima. Tako skrbe o djeci, i o starima, posjetima, susretima, darivanjem svojih kolača Domu za nezbrinutu djecu. Tako su nakon manifestacije preostali kolači dostavljeni somborske Gerontološkom centru.

Stipan Balatinac

SANTOVO – Pobožnosti u čast Fatimske Gospe u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici, koje se tijekom godine održavaju mjesečnom redovitošću od svibnja do listopada, zaključit će se u ponedjeljak, 13. listopada. Nakon klanjanja Presvetom Oltarskom Sakramentu od 13 sati, misno slavlje na otvorenome, s početkom u 15 sati predvodit će kancelar Kalačko-kečkemetske nadbiskupije Ernő Fülöp, župnik kalačke katedrale. Bude li nevremena, misa će se održati u župnoj crkvi.

Ako je jesen, onda berbeni projekt!

U organizaciji 10. razreda pečuske Hrvatske škole Miroslava Krleže, 25. rujna održan je drugi po redu berbeni projekt. Taj je dan bio radni, ali na veliku radost učenika – bez nastave! No nije bilo ljenčarenja jer već od jutra počeo je cjelodnevni program za male i velike. Dan je počeo kićenjem učionice gdje su svi mogli pokazati svoju kreativnost. Kako bi ih što većma uljepšali, koristili su se raznim jesenskim plodovima, lišćem, tikvama, crtežima, sušenim cvijećem...

Nakon kratkog, ali veselog programa 10. razreda – učenici kojeg su bili obučeni u nošnje te plesom i pjevanjem dočarali duh starih vremena – na dvorištu škole završavao je školski orkestar pod vodstvom nastavnika Grge Kovača i zaplesala je cijela škola.

Zahvaljujući razrednici 10. razreda Nadi Belajski i njezinim pomagačima, sve je išlo kao podmazano. Nakon plesačnice i kratkog predaha već su se spremale dru-

žine za razna natjecanja, npr. bacanje kestena u košaru, potezanje konopca, te na natjecanje u crtanju i na kviz po razredima. Dok su trajale ove aktivnosti, srednjoškolci su posjetili izložbu *WineSpiration* u Kulturnoj četvrti Zsolnay i obišli podrumne restorana Pezsgóház.

Dvorište škole u poslijepodnevnom satima pretvorilo se u velik i šaren jesenski sajam. Dok su jedni čekali svoj red da se provoze kočijom kroz Uránváros, drugi su uživali u kušanju jesenskih proizvoda. Svaki je razred imao stol, što ga lijepo ukrašiše, zatim izložili svoje proizvode i objašnjavahu kako su ih pripremili. Bilo je tamo svega, još je i nabrojiti teško: džem, med, kompot, marmelada, sušeno voće, slatki i slani kolači...

Dan posvećen berbenom projektu, zahvaljujući svim učenicima i profesorima, protekao je savršeno i već se sada nestrpljivo čeka jesen sljedeće školske godine.

Jadranka Gergić

ŠELJIN – Hrvatska samouprava 10. listopada, s početkom u 18 sati, priređuje Hrvatsku večer u tamošnjoj Ormanšaškoj kući. Druženje počinje svetom misom u rimokatoličkoj crkvi, a nastavlja se kulturnim programom uza sudjelovanje Tamburaškoga zbora i starinskog orkestra Biseri Drave, šeljinskoga plesnog ansambla Zlatne noge te birjanske Hrvatske plesne skupine. Za večernji bal brine se Orkestar Juice, kaže za Hrvatski glasnik predsjednik šeljinske Hrvatske samouprave Šandor Matoric.

SALANTA – Kako je Hrvatski glasnik izvijestila predsjednica tamošnjega KUD-a «Marica» Judit Sajko Šokac, 18. listopada udruga obilježava petnaestu obljetnicu djelovanja, s bogatim programom u mjesnom domu kulture. Ovih je dana, točnije 8. listopada, KUD «Marica» sudjelovao snimanju emisije Lijepom našom u Donjem Miholjcu, predstavljajući folklor i pjesme salantskih Hrvata.

HARKANJ – Polaznici Osnove i glazbene škole „Pál Kitaibel” 9. listopada putuju u Mohač na jednodnevni izlet. Putovanju sudjeluju učenici koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika i književnosti u spomenutoj školi. Oni će posjetiti kompleks Bušarsko dvorište, Muzej, te izrađivača bušarskih maska Đuru Jakšića. Troškove putovanja i boravka učenika podmiruje harkanjska Hrvatska samouprava.

VRŠENDA – Tamošnja Hrvatska samouprava 25. listopada priređuje XVIII. Šokačko sijelo u Vršendi. Program počinje u 16 sati mimohodom folklornih skupina od župne crkve do doma kulture. Slijedi kulturni program u kojem sudjeluju: KUD «Mladi Šokci» iz Duboševice, «Kraljice Bodroga» KUD Hrvata «Bodrog» iz Bačkog Monoštora, KUD «Mohač», te Pjevački zbor i Orkestar «Orašje». Nakon večere slijedi plesačnica, a za dobro raspoloženje pobrinut će se Orkestar «Orašje».

VRŠENDA – Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata te tamošnja Hrvatska samouprava priređuju Susret hrvatskih crkvenih zborova, 25. listopada. Susret počinje u 14 sati misnim slavljem na hrvatskome jeziku koje susluže velečasni Josip Kuzmić i vršendski župnik István Bukovics. Od 15 sati je Susret zborova, a nastupaju pjevački zborovi iz Dušnoka, mađarski pjevački zbor HMDK «Sepse» iz Kotline, Pjevački zbor «Kraljice Bodroga» KUD-a Hrvata «Bodrog» iz Bačkog Monoštora, pjevački zbor iz Kozara i vršendski pjevački zbor «Orašje».

Spominjanje na Prvi svitski boj u Bizonji

Ovo ljeto širom Europe spominjaju se strašnoga boja s turobnim uzrokom. Čuda je familijov i u naši seli ostalo prez mužev, prošli su u boj mnogi junaki med leteće štuke, potom pak u smrt zavolj domovine i naroda. U Prvom svitskom boju preminulo je skoro deset milijuni vojnikov, dvadeset milijuni je ranjeno, a med civili je takaj visoki broj palih, oko sedam milijuni. Svi oni, a i bizonjske žrtve su spomenuti 20. septembra, u subotu otpodne, u svetoj maši zadušnici, na predavanju i izložbi.

Kipici s izložbe:

Ferenc Špalovsky
(1894. – 1960.)

Martin Matušić
(1895. – 1970.)

Štefan Behon u ruskom zarobljeničtvu
1917. ljeta

Bizonjsko hrvatsko društvo, na čelu s Balažem Martinšićem, je pozvalo stanovnike sela najprlje na svetu mašu u bizonjsku crkvu ku je dvojezično služio rodjeni Bizonjac, prof. dr. Jive Šmatović, ravnatelj Hrvatske sekcije Jurske biškupije. U svojoj prodiki je naglasio, heroji ki su aldovali žitak na oltaru domovine, bili su dobri kršćani, odani domoljubi, vjerni svojemu na-

rodu. Na kraju svete maše blagoslovljena je spomen-pločica Ferenc Pragera ki je 1914. ljeta preminuo. Položeni su vijenci pred spomenikom za bojne heroje i skupa su svi nazočni otpjevali ugarsku himnu. U Kulturnom domu povjesničar dr. Nikola Benčić je održao zanimljivo predavanje, a o bizonjski žrtva i o svakodnevnici sela za vrime boja je govorio mladi povjesničar

Balaž Martinšić. Otvorena je i izložba ku je kih pedeset ljudi ta dan vidilo, ali izložbeni materijal je ostao u domu sve do 6. oktobra, kojega su pogledali ne samo školari nego i različite grupe. Bizonjska izložba bit će predstavljena i u Starom Gradu u okviru gradskoga spominjanja herojev, 18. oktobra, u subotu, otpodne.

Tiho

Trenutak za pjesmu

Mate Meršić Miloradić

Prizma

Mučeniki ter junaki
Su jednoga sunca traki,
Ko podžiglju moći zale:
Muke, smrt za ideale.

Vindar nisu ista zizma...
Trake kala volja-prizma:
Mučenika sila melje,
A junaka slavne želje. –

Stjegonoša bunjevačko-šokačkog preporoda Blaž Modrošić

Profesor Đuro Franković ovih je dana čest gost pečuškoga Hrvatskog kluba August Šenoa. Povodom 175. obljetnice rođenja Blaža Modrošića profesor je 23. rujna održao predavanje o životu i radu tog hrvatskog književnika.

Blaž Modrošić bio je pjesnik, poznati pripovjedač, publicist, urednik novina, svećenik nadahnut ilirizmom i ustrajan čuvar materinskog jezika. Prije 150 godina u Pečuhu je bio zaređen za svećenika, time je iskoristio priliku te na podunavskim prostorima razvio snažan književni život i počeo se boriti za ostvarivanje narodnosnih prava. Od pomoćnog biskupa i urednika *Bunjevačke i šokačke vile* Ivana Antunovića 1875. godine preuzima uredništvo lista. *Bunjevačka i šokačka vila* bile su novine na hrvatskom jeziku koje su izlazile prvo u Kalači, poslije u Baji. Nobile su ime kao i list „roditelj“ (*Bunjevačke i šokačke novine* 1870. – 1872.), ime dviju najvećih zajednica Hrvata u Mađarskoj, Bunjevaca i Šokaca. Pokretanje *Bunjevačkih i šokačkih novina* smatra se prekretnicom u hrvatskome preporodu u Bačkoj. U prvom redu imali su za cilj buđenje i jačanje nacionalne svijesti te prosvjećenje, očuvanje jezika, vjere i kulture. Ivan Antunović, urednik *Novina*, 1872. prestao je izdavati politički list i posvetio se izdavanju isključivo kulturnog lista *Vile*, koji je dotad izlazio kao prilog *Novinama*. One su nastavile izlaženje kao samostalni list od 1872. sve do 1876. godine.

Modrošić je bio jako aktivan, neumorno je radio i bavio se pitanjima o položaju narodnosti u Ugarskoj, posebno Bunjevaca i Šokaca, o jeziku i školstvu. U školskom odgoju i obrazovanju vidio je veliku mogućnost i budućnost u stvaranju hrvatske inteligencije, jer samo učena hrvatska djeca mogu biti budućnost hrvatske narodnosti i nositelji hrvatske svijesti. Na kraju svojega predavanja profesor Franković reče: „... ono što je tražio tada Modrošić samo se nakon 140 godina ostvarilo, naime zadnjih dvadesetak godina utemeljene su: stipendije i zaklade, tiskanje knjiga, knjižara u budimpeštanskoj Croatici, ali trebamo biti ponosni da je naš Modrošić sve to pravodobno uvidio i zahtijevao da i naš hrvatski rod ima svega toga na južnim prostorima Mađarske.“

Pokrovitelji ovoga susreta bili su Samouprava grada Pečuha i Fondacija Ministarstva ljudskih resursa za upravljanje potporama.

Jadranka Gergić

Vrata nebeska

U pečuškome Hrvatskom klubu Augusta Šenoa 16. rujna profesor Đuro Franković znatizeljnoj publici održao je zanimljivo predavanje o tvorcu trojezičnog molitvenika Stipanu Grdeniću.

Istvan Gerdenich (1786. – 1848.), to jest Stipan Grdenić rodio se u Pečuhu, 1810. godine zaređen je za svećenika, bio je kapelan u Olasu, Bogdašinu i Sigetu te napokon posta prepoštom i župnikom u Pečuhu.

Profesor Franković prilikom svojega detaljnog predavanja govorio je o važnosti Grdenićeva spisateljskog i prevodilačkog rada, čime je obogatio nabožnu književnost i time udovoljio potrebama svojih hrvatskih vjernika u Pečuhu, koji su tada bili brojni. Molitvenik *Molitvena knjiga vrata nebeska nazvana iz različitih knjigah, u jedno sastavljena za duhovnu korist illiricckoga naroda po Stipanu Gerdenichu prepošta S. Pavla aposthola od Nyír Pályi, Pecsujskog Králskog Városha S. Augustina czerkve paroku, mnogo poshtovani duhovni, kako takodjer plemenite Baranye Vármegyje sudne stolice prisidnik* objavljuje 1837. godine u Pečuhu u tiskari Ivana Engela. *Shtovanje sedam blagdanih svetkovinah Blaxene Divice Marice* (1839.) preveo je na mađarski i na njemački jezik (tiskano u 9000 primjeraka) i time učvršćuje Marijin kult. Svoje propovijedi, veliko djelo u dva sveska *Govorenja nediljna za cilu godinu cerkvenu*, izdao je 1845. godine, također u Pečuhu. Kako profesor na kraju svojega predavanja reče, Stipan Grdenić svojim predivnim izdanjima učvrstio je i širio naobrazbu u duhu kršćanskog čudoređa, čime su se složili i slušatelji.

Pokrovitelji ovoga susreta bili su Samouprava grada Pečuha i Ministarstvo ljudskih resursa.

Jadranka Gergić

Bogatstvo...

Tukuljski pjevači u erčinskoj crkvi

Obilježena 60. godišnjica budimpeštanskoga sjedišta Dunavske komisije

S prigodnom Međunarodnom izložbom poštanskih maraka, u predvorju Ministarstva vanjskih poslova 22. rujna obilježena je 60. godišnjica budimpeštanskoga sjedišta Dunavske komisije. „Mađarska je uvijek bila jako ponosna što će domaćin Dunavske komisije, i ubuduće će sve učiniti kako bi mogla pripomoći radu i djelovanju te organizacije” –

naglasila je na otvorenju izložbe državna tajnica za kulturnu diplomaciju pri Ministarstvu vanjskih poslova Mónika Balatoni. Istaknula je kako je Dunav, nakon Volge, druga najduža i druga vodom najbogatija rijeka u Europi, te najduža rijeka u Europskoj uniji. Devetnaest država dijele njezin slijev, i povezuje više od 81 milijuna ljudi. Može se reći kako je Dunav „najmeđunarodnija” rijeka svijeta. Stvara energiju i važan je kanal međunarodne trgovine.

Dunavska je komisija međunarodna organizacija dunavskih zemalja za plovidbu i prijevoz Dunavom. Cilj je organizacije slobodna plovidba Dunavom i štíćenje interesa dunavskih zemalja, te stvaranje bližih gospodarskih i kulturnih veza zemalja članica s drugim zemljama. Prva je Dunavska komisija stvorena Pariškim

Dunavski mostovi, prigodno izdanje Mađarske pošte s prigodnim žigom

mirovnim sporazumom, potpisanim 1856., a djelovala je do 1938. godine. Današnja je Komisija stvorena 1948. godine, a zemlje članice jesu: Austrija, Bugarska, Hrvatska, Mađarska, Moldavija, Njemačka, Rumunjska, Ruska Federacija, Slovačka, Srbija i Ukrajina, a sjedište joj je od 1954. godine u Budimpešti.

Za tu su prigodu Ministarstvo vanjskih poslova, Mađarska pošta i Mađarski državni savez filatelista objelodanili jubilarnu poštansku marku i priredili međunarodnu izložbu. U sklopu postavila izložene su razglednice, omotnice (od 1834. godine poštanska je marka poštanska pristojba) i poštanske marke u svezi s Dunavom, iz gospodarskog, industrijskog, športskog, turističkog, kulturnog života te života pučanstva zemalja članica Komisije. Na otvorenju su među inima nazočili i bivši tajnik organizacije, idejni začetnik izložbe, hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman i glavni ravnatelj Tajništva Komisije kapetan Petar Margić.

No osim narečenoga, ne u posljednjem redu, Dunav je rijeka koja hrani živote, nadahnjuje umjetnike i turiste te daruje medalje športašima. Čuvajmo je kako bi se i budući naraštaji mogli diviti njenim ljepotama.

Kristina Goher

BUDIMPEŠTA – Sljedeća misa na hrvatskome jeziku bit će u nedjelju, 12. listopada, s početkom u 17 sati, u crkvi Rane sv. Franje (Budimpešta I., Ulica Fő 43). Misu služi velečasni Vjenceslav Tot.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Ministarstvu ljudskih resursa, i ove će se godine prirediti Državno natjecanje srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti. Na prvi pismeni dio, škole su se trebale prijaviti do 19. rujna. Iz budimpeštanske Hrvatske gimnazije prijavilo se šest, a iz pečuške Hrvatske gimnazije Miroslava Krležje pet gimnazijalaca.

BUDIMPEŠTA – Croatica, neprofitni d. o. o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost te Literarno društvo iz Fileža (Austrija) pozivaju vas na otvorenje izložbe gradišćanskohrvatskih likovnih umjetnika (LIKUD) iz Austrije, naslova „Umjetnost na selu”. Postav se otvara u četvrtak, 16. listopada, s početkom u 17 sati, u Croaticinoj prostoriji na prvome katu. Nazočne pozdravlja Croaticin ravnatelj Čaba Horvath, izložbu otvara predsjednik LIKUD-a Franjo Palković i počasni konzul Republike Hrvatske Mijo Karagić. Nakon razgledanja izložbe posjetitelji organizatori očekuju na zakusku, prigodnim govorima nazočne pozdravljaju hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman i veleposlanik Austrije u Budimpešti Wolfgang Waldner.

BUDIMPEŠTA – Predstavništvo Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj i ove godine organiziralo je stručnu turističku radionicu za mađarske i hrvatske turističke tvrtke, udruge i zajednice. Radionica je održana 1. listopada u Hotelu Mercure Budapest City Center.

Kemlja svečevala s prijatelji iz Pleternice

Početak školske suradnje

Hrvatska samouprava Kemlje je pozvala na tradicionalni Hrvatski dan 13. septembra, u subotu, otpodne u Kulturni dom, a na hrvatskom svečevanju su diozimali mali hrvatski folkloriši iz Slovačke, a velika delegacija iz Pleternice darovala nekoliko paketov knjig mjesnoj školi. Mogli smo svidočiti i početak školske suradnje med OŠ Fra Kaje Adžića iz Pleternice ter OŠ Kemlje. Uz bogati kulturni program dodiljene su ponovo dvi spomenice «Za kemljanske Hrvate» zaslužnim aktivistom.

Delegacija iz Pleternice s domaćini

U nabito punom Kulturnom domu mali i veliki su se pripravljalni na hrvatsku proslavu ku je otvorila s uvodnimi riči predsjednica Hrvatske samouprave Marija Novič-Štipkovič. – Svenek je teško skupaspraviti program, ali u ovakovu dobu se veseliti more samo človik da je došlo toliko ljudi ki su znatiželjni na hrvatsku kulturu. Ako ovako bude šlo dalje, mislim da neće biti problema – istaknula je peljačica Hrvatov u Kemlji. Prijateljstvo med Kemljanci i Pleternicom se je začelo pred tridesetimi ljeti i kako je rekao Goran Kovačević, predsjednik KUD-a «Orljava» u Pleternici, on je već lani inicirao jednu dobrovoljnu akciju za kemljansku školu. – Projduće ljeto smo tri dane bili ovde u Kemlji, dojmilo mi se u lošem smislu, koliko je ovde malo knjig na hrvatskom jeziku. To me je malo grizlo iznutar, pak smo lani jur donirali nekoliko knjig, a ovput smo darovali kemljanskoj školi kih 300 izdanj. U tom je ključnu ulogu imao Franjo Novak, ravnatelj Gradske knjižnice u Pleternici. Na tom mi nećemo stati kad je nam želja i cilj da hrvat-

Odlikovani „Za kemljanske Hrvate“
Florijan Nemet i Andrea Széki-Milković

ska rič i naša kultura se nekako promiče i da kemljanski Hrvati ne pozabu svoje korene i svoju kulturu – rekao je stari prijatelj ki bi ovo prijateljstvo rado vidio i na povezivanju naseljev. S tim da je ovput dopeljana u gradišćansko selo i Anka Dorbič, ravnateljica OŠ Fra Kaje Adžića, tomu su prez sumlje blize zašli. Ona je izrazila želju da kemljanski školari i njeva dica iz Pleternice uspostavu u budućnosti krasan kontakt i na ta način postanu gušća spravišća med prijatelji. Novoj suradnji jednako su se veselili Roland Csizmazia, direktor kemljanske škole, a i Zsuzsanna Balsay, načelnica sela. Za uvodnimi riči su prikdani dari i potom su konačno prikzeli pozornicu kulturna društva. Dica iz čuvarnice Sunašće, školska dica Kemlje, mali folkloriši Grbarčieta iz Slovačke, jačkarni zbor iz Staroga Grada, zbor Mali Dunaj i KUD Konoplje darovali su lipe trenutke svojoj publiku. S pokloni i spomenicami «Za kemljanske Hrvate» su nagradjeni jačkarica zbora Mali

Dunaj Andrea Széki-Milković i Florijan Nemet ki su svojim djelovanjem za hrvatsku zajednicu pravi primjeri u selu.

Tiho

KOLJNOF; UNDA – U okviru medjunarodnoga projekta «Prava kopča» dalje teču tematski vikendi s predavanji u Gradišću, pod organizacijom Društva Hrvati. Ovoga vikenda, 10. oktobra, u petak, od 18 uri pozivaju se svi zainteresirani u koljnofski Kulturni dom na predavanja Tibora Büna, dirigenta tamburašev iz Varaždina i učitelja Škole folklor Hrvatske matice iseljenika ter dr. Franje Pajrića. Prvi će referirati na temu Narodna mužika i njegov značaj, a drugi predavač će razglabati o folkloru kot simboliki. Zatim slijedi okrugli stol, a drugi dan na Undi se nastavlja program. Tibor Bün će govoriti o tamburi kot o hrvatskom fenomenu, a Štefan Kolosar, peljač HKD-a «Veseli Gradišćanci», nas pelja u svit narodnih nošnjev. Od 15 do 17 uri slijedi prezentacija i revija narodnih pratežov s moderacijom dr. Franje Pajrića, a od 18 uri se priredjuje Tamburijada – II. Tamburaški festival sa svirači Koprive, DiČom iz trih sel, TS Šetnja i Bondersölji. U 20.30 uri se začme zajedničko druženje u krčmi Koli.

TRAJŠTOF – Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov Vas srdačno poziva na prezentaciju knjige Hižna imena u gradišćanskohrvatski seli Gradišća, Slovačke i Ugarske – I. dio Bandol - Otava. Knjigu su obdjelali dr. Nikola Benčić, Sabina Pavišić i Ivo Sučić. Izdanje predstavljaju dr. Nikola Benčić i Ivo Sučić 15. oktobra, u srijedu početkom u 18 uri u Socijalnom centru Trajštofa (Flugplatzstraße 8). Promociju muzički će oblikovati ženski zbor Golubice iz Koljnofa i 2. razred BG/BRG/BORG Željezno. Potom su svi pozvani na mali bife. Cijena knjige je 28 eurov. Hižna imena Petrovoga Sela čedu biti objavljena u 2. dijelu knjige.

Skica za portret

„Jedno sam selo već pokopao sa svećenicima“

Jozo Dudaš kantor je starinske crkve već četiri desetljeća. Još jednom, kao i mnogo puta dosada u proteklih sedamnaest godina moga novinarskog posla, sreća sam ga i zastala u razgovoru s njim. Nakon svete mise povodom ovogodišnjega Dravskog proljeća, manifestacije kulturnog karaktera koja okuplja Hrvate s obaduvju dravskih obala već desetak godina, dan nakon proslave seoskog proštenja i blagdana zaštitnika starinske crkve Sv. Ivana Nepomuka. O starinskim Hrvatima, koji već nemaju svoju župu, od 1993. godine, brine se župnik iz Šeljina, od 2012. godine svećenik Jozo Egri, rodom Martinčanin... Od pomoći je svećenicima, već četrdeset i više godina, Jozo Dudaš, vrstan orguljaš kojega na svetim misama prate i pjevaju Starinkinje. «Jedno selo sam već pokopao sa svećenicima» – reći će nam sa sjetom starinski kantor... Ponosni su Starinčani i na Drvljance i hodočašća podravske crkve Isusova. I na svoje svećenike rodom iz Podravine, dekana Jozu Egrija, rodom iz Martinaca, arhiđakona i vikara Pečuške biskupije Franju Pavlekovića, rodom iz Novog Sela, dekana i župnika Ladislava Rontu, rodom iz Križevaca, župnika u Seksaru Ladislava Bačmaiija, rodom iz Starina, svećenika Gabrijela Barića, rodom iz Martinaca, a i na one koji su već u kraljevstvu nebeskome.

Prilikom proslave 65. obljetnice izgradnje starinske crkve Isusa Kralja, 27. listopada 2013. godine, Jozo Dudaš biranim je riječima pozdravio nadbiskupa Đuru Hranića na hrvatskom jeziku. Prije 66 godina okupilo se cijelo selo, i u doba pred Željeznu zavjesu, u posljednjem trenu, u jednom hrvatskom selcu, koje je tada brojilo 1500 stanovnika, podignuto je crkveno zdanje na kojem im i danas mogu pozavidjeti gradovi. Nosili su opeke, miješali žbuku, svi do jednoga u društvenom radu i slagali zidove i krov crkvenog zdanja. Selo Starin stari. Sve je više starih ljudi. Danas ovdje živi 450-ak mještana. *Kako piše Đ. Franković u Hrvatskome glasniku, povodom proslave jubileja starinske crkve:* Plan rimokatoličke crkve Isusa Kralja u Starinu (1946–1947) izradio je arhitekt hrvatskog podrijetla Lajoš Tarai (Ljudevit Čačinović, rođ. 6. siječnja 1886. u Podravskoj Moslavini, umro 26. srpnja 1973. u

Jozo Dudaš,
kantor u Starinu

Pečuhu), jedan od sedam pečuških predstavnika Bauhausa. Taraijeve smjele arhitekture vizije, futuristički planovi spomenika i mauzoleja sami su po sebi građevinarske senzacije. Dodali bismo, takva je i starinska crkva! Glavni oltar, biblijske prizore i liturgijsko uređenje prostora izradio je franjevac, slikar Asztrik Imre Kákonyi (rođ. 12. kolovoza 1923. u Kalači, umro 1. studenoga 1990. u Ostrogonu) 1968. godine. (Uz njegovo se ime veže izradba zidne slike o Isusovu životu te uređenje prostora crkve u Santovu.)

I nemojmo zaboraviti kapelicu Djevice Marije iz 1884. godine u dvorištu crkvenoga zdanja s čudotvornom vodom iz bunarića i slikom presvete Majke Božje.

Od 1993. Starin je područnica Šeljinske župe, a svećenici su bili László Szalay 1959–1994; Ladislav Ronta 1994–2000; Tamás Petkó 2000–2003; József Nemes 2003–2007; János Molnár 2007–2008; Sándor Horváth 2008–2012; Jozo Egri od 2012. Od 1976. do 1984. župnikom je bio László Darabod, a od 1984. do 1993. István Kneip, rodom Starinčanin.

Dvije mise u dva dana na hrvatskom jeziku, priča mi starinski kantor nastavljajući kako su naučili na mladu nedjelju u mjesecu imati misu na hrvatskom jeziku, a ostale mise su na mađarskome, osim ako i na mladu nedjelju ne padne neki veći blagdan, pa je misa i onda na mađarskome.

Kako je sve počelo? Godine 1973. Jozo Dudaš je operiran. Otišao je na bolovanje, a martinački župnik László Boros Gyevi ga je nagovarao na kantorstvo. I tadašnja kantorica se odselila u Harkanj. Jozo je na svetim misama uvijek sjedio uz nju i pjevao, svašta je znao, samo ne orguljati. I tada ga je župnik zamolio da se primi kantorstva, poslao ga na tečaj u Pečuh, i tako je služba u crkvi počela i dan-danas traje.

Svake nedjelje u 11 sati je sveta misa, okupi nas se pedesetak, najviše starijih ljudi. Ako je vrijeme „neugodno“, onda nas nema toliko, ili ako dođu djeca i unuci u posjet, onda ne dođu u crkvu. Mladi, nažalost, ne idu u crkvu, samo katkad. U Starinu nas ima četrinstotinjak duša, a kada se crkva zidala bilo nas je 1500. Jedno sam selo već pokopao sa svećenicima, otkada sam kantor. Vrijeme prolazi, 2013. nije bilo ni krštenja ni vjenčanja, 2014. će biti jedno vjenčanje, pokopa ima mnogo. Mnogo ima starih, čemu se možeš nadati?! – pita se Jozo Dudaš i ja s njim.

MARTINCI – Kako je Hrvatski glasnik izvijestila Ruža Hideg, ravnateljica martinačke Dvojezične osnovne škole, i ove godine nastavnčki zbor i vodstvo škole priprema već tradicionalno Županijsko natjecanje u kazivanju stihova «Josip Gujaš Đuretin», 13. listopada. Toga se dana prigodnim programom obilježava i Svjetski dan kruha uz otvaranje izložbe i kulturno-umjetnički program. Slijedi natjecanje u kazivanju stihova na hrvatskom jeziku te dodjela nagrada i spomenica njegovim sudionicima.

Mala stranica

Dan neovisnosti Republike Hrvatske - 8. listopada

Dan neovisnosti blagdan je u Hrvatskoj koji se obilježava 8. listopada. Toga dana 1991. godine Hrvatski sabor jednoglasno je donio Odluku o raskidu državnopravnih sveza s ostalim republikama i pokrajinama SFR Jugoslavije. Istoga dana kada je istekao moratorij na hrvatsku Odluku o samostalnosti, 7. listopada 1991. zrakoplovi Jugoslavenske narodne armije (JNA) bombardirali su povijesnu jezgru Zagreba, saborsku zgradu i Banske dvore u kojima je bilo smješteno tadašnje državno vodstvo na čelu s predsjednikom Franjom Tuđmanom. Povijesna je sjednica svih triju saborskih vijeća održana na tajnom mjestu u podrumu Inine zgrade u Šubićevoj ulici u Zagrebu.

Razglednica iz Hrvatske

Špilja Vrelo

U središnjem dijelu Gorskog kotara, u Fužinama, nalazi se mala i prekrasna špilja Vrelo. Dugačka je svega 300 metara, ali po svojoj ljepoti i čarima naličuje Postojnskoj jami. Špilja Vrelo otkrivena je slučajno kod izgradnje akumulacijskog jezera Bajer. Starost joj se procjenjuje na 3,5 – 4 milijuna godina. Osobitu vrijednost špilji daje kristalno čista voda.

Mali jezični savjetnik

ovdje ili ovamo
ŠTO JE TOČNO?

Dođite ovdje!

ili

Dođite ovamo!

Točno je:

Dođite ovamo!

Zašto? Uz glagole kretanja nije dobro upotrijebiti prilog „ovdje”, jer on označuje mjesto.

Dakle: **Dođite ovamo!**

Književni kutak

Stanislav Femenic LISTOPAD U GRADU

Šumi kiša,
pere grad,
lišćem šušti
listopad.

Čas bučnija,
a čas tiša,
kroz sve krošnje
šumi kiša.

Šumi, šumi,
s vjetrom sad,
već tri dana
pere grad.

Pada, pada,
dugo pljušti,
nosi vlagu,
lišćem šušti.

Žuto lišće
u naš grad
prosuo je
listopad.

Učenici Pijarističke gimnazije u Zadru

Kaniška Pijaristička gimnazija i zadarska Klasična gimnazija Ivana Pavla II., pošto su u lipnju potpisale sporazum o prijateljstvu i međusobnoj suradnji, sukladno dogovorenome, već su ostvarile prvi program, a to je bio posjet kaniških gimnazijalaca Zadru. Petnaest kaniških učenika u pratnji ravnatelja, oca Pála Nyestea i profesorice Veronike Vuk boravili su u Zadru od 14. do 21. rujna, gdje su uživali u gostoprimstvu djelatnika i učenika Klasične gimnazije.

Učenici i pedagozi dviju ustanova na Grabovici

U okviru suradnje narečenih ustanova, jedan je od najvažnijih ciljeva stvaranje trajnih kulturnih i obrazovnih veza glede izgradnje bolje budućnosti. Prema dogovoru prilikom potpisivanja sporazuma, prvo su kaniški učenici posjetili Zadar, a krajem školske godine zadarski će učenici stići u Kanižu na jednotjedno ljetovanje. U Zadar su putovali ponajprije oni učenici koji su hrvatskog podrijetla, odnosno oni koji su učili hrvatski jezik, naime pijaristička škola nudi razne programe učenja hrvatskoga jezika. Tjedan dana u Klasičnoj gimnaziji provedeno je sadržajno, a i radno. Učenici iz Mađarske sudjelovali su u nastavi s pomoću svojih učenika asistenata koji su im pomogli u snalaženju.

– Bila je to komunikacija na hrvatskom i engleskom jeziku, pomoću rječnika i drugih pomagala, a upravo je zbog toga bilo jako zanimljivo. – reče Reka Kanižai, učenica iz Serdahela, koja se prilično lako snalazila sa svojim znanjem hrvatskoga jezika.

Za goste učenike pedagozi zadarske ustanove pripremili su zanimljive zadatke, a bilo je i mnoštvo posjeta muzejima, izložbama, znamenitostima grada. Posjetili su izložbu „Svjetlost glagoljice“ u Muzeju antičkoga stakla, crkvu sv. Donata i rimskog Foruma, Stalnu izložbu crkvene umjetnosti, a ostalo je vremena i za snimanje filma, kupanje, molitve na nedjeljnoj misi i za izlete u Petrčane, Nin, Pakoštane i u Ekoselo Grabovica koje se nalazi u Bosni i Hercegovini. Prema riječima Reke Kanižai, boravak u Zadru i druženje s učenicima i nastavnicima Klasične gimnazije bilo je nezaboravno. Osim što je upoznala prekrasne krajeve matične domovine, stekla je i prijatelje s kojima će i nadalje održavati veze, pa već jedva čeka da dođe do uzvratnog posjeta, želeći ih primiti s takvom ljubavlju s kakvom su i oni bili primljeni u Zadru.

beta

Snimke: Reka Kanižai

Berbeni običaji u Mlinarcima i Pustari

Uprizorenje berbenih običaja u Mlinarcima i Pustari postalo je već tradicijom. Berbena povorka 20. rujna priređena je zajedničkim snagama hrvatskih narodnosnih samouprava obaju mjesta. Okićene konjske zaprege, traktori s mnogo grožđa i šarenoga jesenskog lišća, mještani u narodnim nošnjama, hrvatska pjesma oživili su ulice naselja.

„Berem, berem grožđe...“, igraju se mlinaračka i pustarska djeca

Hrvatske samouprave smatraju važnim zadatkom očuvanje tradicija, običaja te njihovo predavanje mladim naraštajima. Berba je uvijek bila važan događaj u selu, mještani su se okupili kako bi zajedničkim snagama pobrali grožđe, a zatim se veselili ubranom plodu. Danas je malo drukčije, berbu grožđa obavljaju članovi obitelji, pa za vikend ostane samo zabava i veselje. Ovogodišnja je berbena povorka započela okupljanjem sudionika kod doma kulture u Pustari. Djeca, mladež i stariji popeli se na traktore, konjske zaprege i uz glazbu i pjevanje provozili se ulicama, zvali mještane da im se pridruže. Pred domom kulture

djeca mlinaračkoga dječjeg vrtića prikazali su kratak program berbe grožđa s mnoštvom hrvatskih pjesmica i igara. Zatim je povorka krenula u vinograd na Šandoricu, gdje mještani imaju svoje vinograde. Sudionike povorke već su čekali vlasnici klijeti, nudili ih s moštom, vinom, grožđem, kolačima, pečenim kestenom, a zauzvrat su podareni pjesmom i svirkom. Povorka je nastavila put prema domu kulture u Mlinarce gdje je priređena završna zabava.

Agica Prosenjak i Stjepan Karpati u berbenoj povorci

beta

Natjecanje ribiča u Santovu

Na slici slijeva Dušnočanin Stjepan Jagica (2. mjesto), János Csáki (1. mjesto) i Viktor Árgilán 3. mjesto

U organizaciji Santovačkoga športskog ribičkog društva, 13. rujna u Santovu je održano već uobičajeno natjecanje ribiča. Ove se godine pozivu odazvalo sveukupno 55 ribiča, od toga 37 u muškoj, 5 u ženskoj i 13 u dječjoj kategoriji. Nakon četverosatnog natjecanja na dunavskom rukavcu Klača II, putujući pehar ovogodišnjega ribičkog kupa osvojio je János Csáki s 8,08 kilograma ulovljene ribe, drugo Stjepan Jagica sa 6,91, a treće Viktor Árgilán s 4,06 kilograma, koji je ujedno ulovio i najveću ribu, šarana od 2,56 kilograma. U ženskoj konkurenciji prva je bila Ildikó ÉLŐ Csóka s 4,44 kilograma ulovljene ribe (uzgred napominjemo kako bi s tim rezultatom bila treća i u muškoj konkurenciji), koja je ujedno ulovila i najveću ribu s 2,23 kilograma. Ništa manje nije bilo zanimljivo u dječjoj konkurenciji. Prvo mjesto pripalo je Lidiji Martić s 1,79 kilograma ulovljene ribe, drugo Sári Barna s 1,39 kilograma, koja je s 0,46 kilograma ulovila i najveću ribu, a treći je bio Danijel Desečar, s 1,03 kilograma. Dodajmo kako su organizatori, zahvaljujući ustrajnom zalaganju predsjednika društva Attila Balázsa, tajnika Róberta Andrása i ekonoma Laszlóa Sindlera u pronalazanju sponzora i njihovoj širokogrudnosti, svim sudionicima podijelili vrijedne nagrade. Natjecanje je završeno svečanim proglašenjem rezultata, podjelom medalja u svim kategorijama i putujućeg pehara u muškoj konkurenciji, te druženjem uza zajednički ručak.

S. B.

GORNJI ČETAR – Crikvena općina dotičnoga naselja srdačno Vas poziva na svetu mašu i blagoslavljanje obnovljenih orgulov ove nedilje, u 15 uri, u crikvu sv. Mikule. Već od sto ljet stare orgulje su dali Četarci obnoviti na početku ovoga ljeta, a plod majstorskoga djela Lászlóa Varge će moći svaki čuti 12. oktobra otpodne pri igri Andrása Bognára, umjetnika. Nastupit će još korus sambotelske Gimnazije Dorottya Kanižsai, kantorica Ana Jušić i mjesni zbor Rozmaring.

SAMBOTEL – Društvo sambotelskih Hrvatov i Hrvatska samouprava Sambotela Vas pozivaju na tradicionalni sastanak umirovljenih Hrvatov u dotičnom gradu, 11. oktobra, u subotu, u 15.30 uri u sjedišće Hrvatske samouprave, Kisfaludyjeva ulica 1.

Gosti iz Kerestura

Ribiči na 31. Kotoripskom kupu

Ribiči iz Mađarske s čelnicima Soma

Godinama unatrag na kup natjecanja u disciplini lov ribe udicom na plovak, čiji je organizator kotoripski ŠRD-o Som, u Kotoribu dolaze ribiči iz pograničnog naselja Kerestura produbljujući na taj način suradnju koju su započeli početkom 90-ih godina. Ove su godine došli s dvije natjecateljske družine i s pratnjom. Kao i svaki put, oni ne dolaze praznih ruku. Donesene darove predali su društvenim čelnicima Ivici Jakupaku i Zvonimiru Dravcu te ih pozvali na slično natjecanje koje se kod njih održava uz Dan naselja Kerestura. Kotoripski su ribiči poziv sa zadovoljstvom prihvatili. Narečeni se Kup održavao u sklopu Dana općine Kotoriba, a mađarsko Pomurje ovdje su još zastupali serdahelski ribiči.

Tekst i snimka: M. Grubić

Sukit, selce s miješanim mađarskim, njemačkim i bošnjačkohrvatskim stanovništvom, je 28. rujna proslavio svoje proštenje. Tog su se dana vratili u svoje selo i oni koji su već davno napustili svoj dom, svoju roditeljsku kuću. U obiteljskom se ozračju kuhalo meso od divljači i gulaš od graha. Bili su tu i gosti iz susjedne Hrvatske, iz Koške i Kopačeva. U popodnevnom je satima prikazan i kulturni program gdje su nastupili plesači iz Petre (Újpetre) s njemačkim, te plesači KUD-a Tanac i Orkestar Vizin s hrvatskim plesovima. Nakon njihova programa razvilo se i zajedničko kolo s gledateljima koji su, unatoč poodmakloj dobi, rado ustali kako bi zaplesali.

Vesna Velin

Hrvatska književnost u susjedstvu

«Pulski dani eseja» međunarodna je književno-kulturna manifestacija koja se od 2003. godine održava u Puli. Ovogodišnje (dvanaesto) izdanje održava se 17. i 18. listopada u Klubu književnika i usredotočuje se na hrvatsku književnost u susjedstvu. Tema je zamišljena kao pregled i uvid u književno stvaralaštvo na hrvatskome jeziku i stvaralaštvo podrijetlom hrvatskih pisaca na drugim jezicima, u bližim i obližnjim zemljopisnim prostorima, zatim zastupljenost prijevoda djela hrvatske književnosti i hrvatskih pisaca. Na književno-kulturnu manifestaciju, među ostalima, pozvan je i dr. sc. Stjepan Blažetin, književni povjesničar, prevoditelj, pjesnik. U sklopu dana eseja svaki se sudionik predstavlja izabranom temom, a poslije će radovi biti objavljeni u pulskome časopisu za književnost, kulturološke i društvene teme Nova Istra. Organizatori «Pulskih dana eseja» jesu Istarski ogranak Društva hrvatskih književnika i Nova Istra.

POZIV NA OTVORENI DAN

Srdačno pozivamo one učenike koji su pred izborom škole za daljnju naobrazbu i njihove roditelje na tradicionalni Otvoreni dan naše ustanove. Kuća je otvorena pred našim gostima 16. listopada između 8 i 14 sati kada ćemo vas podrobnije izvijestiti o mnogostrukim nastavnim mogućnostima i okolnostima učenja, koje ova dvojezična ustanova pruža. Na Otvorenom danu između 8 i 14 sati s vodstvom naših nastavnika možete sudjelovati na satima, pogledati suvremene jezične i stručne kabinete, radionice kulturno-umjetničkog rada, športsku dvoranu i komforni đlački dom. U knjižnici ćemo vam prikazati film o bogatom i šarolikom životu naše narodnosne ustanove i partnerskim vezama s prijateljskim ustanovama u našoj matičnoj domovini Hrvatskoj.

HOŠIG-ova adresa: Bp., XIV. Kántorné sé-tány 1 – 3. Tel. broj: 06-1-220-9380

OTVORENI DAN JEST DAN DOBROG IZBORA!

Bački ribički kup 2014.

Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča u Baćinu

U suorganizaciji Hrvatske samouprave i mjesnoga Športsko-ribolovnog društva, a s potporom Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, 20. rujna u Baćinu je održano Županijsko natjecanje hrvatskih ribiča na koje su pozvane momčadi hrvatskih samouprava. Pozivu organizatora odazvalo se osam četveročlanih družina, tri natjecatelja i jedan kapetan, i to iz Aljmaša, Baćina, Čavolja, Dušnoka, Gare, Kačmara, Kalače i Santova. Kao gosti došli su i predstavnici kečkemetske Hrvatske samouprave, a natjecanju je nazočila i obitelj – supruga, kći i brat – pokojnog Petra Matote. U ranim jutarnjim satima okupljene je pozdravio Franjo Anišić, predsjednik Hrvatske samouprave, ističući kako je nakon prekida od dvije godine u Baćinu organizirano 9. natjecanje hrvatskih ribiča. Nakon zajedničkog doručka i ždrijeba u gostionici „Vinograd“, natjecanje je upriličeno na lijepo uređenoj ribičkom jezeru. Suorganizatori su se dokazali kao pravi domaćini, osigurali su sve kako bi ovogodišnje natjecanje bilo uspješno. Ribiči su imali na raspolaganju četiri sata, a prema određenim pravilima lovili su jednim štapom na plovak i jednom udicom. Najmlađi natjecatelj imao je samo 14, a najstariji preko 80 godina. Po završetku svi su se opet okupili u spomenutoj gostionici

gdje su svečano proglašeni rezultati. Natjecanje je do samoga kraja bilo neizvjesno. Ipak, prvo mjesto pripalo je domaćoj momčadi koja je ulovila ukupno 7880 grama ribe, druga je bila Gara sa 6045 grama, a treća dušnočka družina s 4350 grama. Svega s 325 grama zaostala je santovačka družina koja je natjecanje završila na četvrtome mjestu. Peta

je bila Kalača, šesti Kačmar, sedmi Čavolj, a osmi Aljmaš. Prve tri družine nagrađene su peharima. Najviše ribe ulovio je Tunika Takač (6045 grama), i time Gari osigurao drugo mjesto. Najmlađi ribič sa svega 14 godina snašao se i u odrasloj konkurenciji. Na ponos santovačke momčadi Miroslav Balatinac ulovio je šarana od 1900 grama. Prigodom proglašenja rezultata dodijeljena je i posthumna nagrada pokojnom Petru Matoti, sudioniku svih dosadašnjih natjecanja hrvatskih ribiča, koja je uručena njegovoj supruzi. Nazočni ribiči odali su mu počast minutom šutnje. Susret hrvatskih ribiča završen je zajedničkim objedom i druženjem. Tom je prigodom predstavnik čavoljske momčadi najavio da će se jubilarni, deseti, Županijski susret hrvatskih ribiča dogodine prirediti u Čavolju, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave koja je svojedobno i pokrenula ovo natjecanje.

Stipan Balatinac

